

DOMOVINA

Štev. 36.

V Ljubljani, 5. septembra 1919.

Leto II.

■ SLS na dilci.

V ponedeljek se je vršilo v Narodnem predstavništvu v Beogradu glasovanje za proračun, prvi proračun, s katerim ima razpolagati demokratska vlada. Enomesečni proračun, ki se imenuje s parlamentarnim izrazom tudi enomesečna dvanajstina (eden od dvanajstih mesecev) je bil sprejet s 124 glasovi, proti pa je glasovalo 43 poslancev.

S tem glasovanjem je dosegla demokratska vlada prav lepo zmago; kajti še pred enim tednom je opozicija proti njej žugala, da ji ne bo dala proračuna ter jo pozivala naj odstopi, ker je pri glasovanju zaupanja dobila le 8 glasov večine. Tekom par dni pa se je opozicija razbila tako, da je spravila pri proračunu skupaj le še 43 glasov, vlada pa se je tako okrepila, da se je njena večina podesetorila. Dočim je znašala preje le 8 glasov, je pri proračunskem glasovanju imela že 81 glasov večine.

Ko se je začela vlada razgovarjati z opozicijo ter jo pozvala, da naj vstopi v vlado, so bili gospodje opozicionarci (srbijski radikalci, hrvatski »Narodni klub« in slovenski klerikalci) v začetku zelo prevzetni in so upali, da se jim posreči zbiti demokratsko vlado. Vsak dan pa so bolj spoznavali na eni strani svojo slabost, na drugi pa moč »Demokratske zajednice«, ki je držala skupaj kakor jeklena veriga. Opozicije je bilo vsako uro manj, vladni stranki pa sta ostali nezmanjšani. Končno se je pokazala v opoziciji nesloga. Dočim so bili radikalci in klerikalci za to, da se glasuje proti proračunu, je bil »Narodni klub« mnenja, da naj opozicija sploh ne glasuje. Uspeh nesoglasja in slabosti opozicije se je na koncu kraja pokazal pri proračunskem glasovanju in v 43 glasovih, ki jih je spravila opozicija pri tem glasovanju skupaj.

Kot zmagovalka se sedaj vlada in »Demokratska zajednica« plemenito razgovarja s posameznimi deli razbite opozicije. Vlada je pripravljena doprinesiti vse osebne žrtve, da pridejo v ministrstvo, če bi se isto tudi spopolnilo z nekaterimi zaupniki opozicije, do veljave demokratske načela in da se zasigura izvršitev programa, ki si ga je postavila demokratska vlada. Vse kaže, da se bo hode nekaj opozicije vrglo na plat demokratov. Le ena stranka bo skoraj gotovo ostala izven vlade in bo lahko še naprej delala opozicijo in to je klub klerikalnih poslancev. Dr. Korošec se je s svojim »Jugoslovanskim klubom« ob vladni krizi obnašal tako neodkritosrčno in tako grdo, da je izgubil v Beogradu skoraj vsepovsod visoko spoštovanje. Za njegove zahrbtne in zlobne spletke bo sedaj sledila zaslužena kazen.

Kakor stoje stvari danes, se lahko reče, da je SLS v Beogradu na dilci. Treba je le še malega sunka, da bo zletela z dilca na tla. Bolj in bolj postaja jasno, da prvi SLS v svoji nesreči kar naprej in da se ne bo mogla rešiti pogube in usodepolnega propada. Če bo šlo tako naprej bomo

že v doglednem času lahko pisali, da je imela SLS tri glavne grobokope. Dr. Šusteršič ji je zadal smrtni udarec z nesrečno politiko na Dunaju, dr. Korošec z nesposobnostjo in s spletkami v Beogradu, gospod profesor Remec pa s svojo brihtnostjo in dalekovidnostjo doma. Da, da! Božji milini meljejo počasi, a gotovo.

Program demokratske vlade in naši klerikalci.

V prvi seji pod demokratsko vlado narodne skupščine v Beogradu predstavil je ministrski predsednik Davidovič novo demokratsko vlado narodni skupščini ter obenem objavil njen delavni načrt, ki ga hoče izvesti.

Demokratska vlada bo čimpreje predložila načrt volilnega reda za konstituantno, načrt modernega občinskega volilnega reda, rešiti hoče z vso energijo valutno vprašanje, agrarno reformo, draginjsko vprašanje, prekrbo vojnih sirot, invalidsko vprašanje, obdačila bo primerne vojne dobičkarje, urediti hoče prejemke državnih nastavlencev, vpeljati 8urni delavnik za industrijska podjetja in njih delavce, socialno zavarovanje in še celo vrsto drugih koristnih in potrebnih naprav. Program nove demokratske vlade je tak, da ga mora z največjim veseljem pozdraviti vsak pošteno in demokratsko misleč državljan, ki mu je edinstvo in dobrobit naše države na srcu.

Naši klerikalci, ki so odklonili vstopiti v vlado s takim programom, istočasno objavljajo bombastičen oklic »Slovenskemu ljudstvu«, v katerem poudarjajo potrebo rešitve celo vrsto vprašanj in zahtev, katere so jednostavno prepisali iz delavnega načrta nove demokratske vlade ter objavljajo iste kot svoj program.

To njihovo početje jasno kaže, da so ostali naši klerikalci isti politični komedijanti, kakršni so bili pod staro Avstrijo pod dr. Šusteršičevim vodstvom. Na eni strani si privzemo program dela nove vlade kot svoj program — kakor sraka pavovo perje — in zahtevajo čim prejšnjo rešitev vseh perečih vprašanj, v isti sapi pa odklanjajo sodelovanje pri rešitvi istih ter napovedujejo boj vladi, ki je pripravljena in hoče temeljito rešiti vsa vprašanja, ki danes težijo naš troimenski narod. Obenem pa smatrajo to svoje stališče kot pozitivno delo za dobrobit države in ljudstva. Večje hinavščine in večjega licemerstva si je pač težko misliti, kakor ga uganjajo naši klerikalci.

Kako resno mislijo naši klerikalci na rešitev različnih nujnih vprašanj, kaže nam njihovo delo in zadržanje v vprašanju agrarne reforme. Demokrati, ki jim spada minister za agrarno reformo dr. Poljak imajo že gotov načrt za izvedbo agrarne reforme. Ta načrt je skrajno radikalen ter nima prav nobenih obzirov niti na desno, niti na levo. Da že ni prišel načrt do razpravljanja v narodno skupščino zakrivil je prejšnji ministrski predsed-

nik Protić, ki je imel zveze z veleposestniki in je vsled tega zaviral rešitev tega vprašanja. Protića pa so na tihem podpisali naši klerikalci, kajti po načrtu demokrata dr. Poljaka bodo razlašena tudi cerkvena in samostanska veleposestva. To pa naše klerikalce neizrečeno boli, kajti s tem jim bodo odpadli najboljši viri njihovih strankarskih dohodkov, odpadla razna samostanska veleposestva, na katerih so se redili brez vsakega dela njihovi najboljši strankarski agitatorji, kmečko ljudstvo v okolišu pa je tlačnilo in obdelovalo s trudom tujo zemljo, ki bi po vseh človeških in božjih postavah morala biti njegova last.

Pravična in poštena rešitev agrarne reforme v smislu demokratskih načel je našim klerikalcem nele deveta briga, temveč si je sploh ne želijo, ker vedo, da bodo s tako rešitvijo padli njihovi najmočnejši strankarski stebri. Kričati pa je treba po agrarni reformi — kakšni, tega ne povedo, — da bi jim ljudstvo ne moglo očitati, da niso zanj. Dandanes pa se v tem vprašanju ne da slepomišiti in naše kmetstvo lahko izprevidi: kaj je resno delo za njegov dobrobit in kaj le slepilo za oči.

Tudi v vprašanju valute, v ureditvi sedanjega papirnatega denarja so naši klerikalci zavzemali opetovano tako stališče, da bi, če naj bi obveljali njihovi predlogi, bil najhujše prizadet naš mali človek. Tako so hoteli, da naj se pri izmenjavi z novim denarjem naša sedanja krona zamenja v razmerju 1 : 3, obenem pa so njihovi poslanci v narodnem predstavništvu govorili za to, da naj kmet po tej ureditvi plačuje zemljiški davek v dinarjih in sicer toliko dinarjev, kolikor dosejda kron.

Tako se kažejo naši klerikalci kot »prijatelje« malega človeka in našega kmečkega ljudstva. Tako pa je njihovo delovanje sploh. Ker naše ljudstvo spozna njihovo »delo«, ker se otesa komande iz farovža, jih to strahovito boli, dobro vedo, da se jim majoje tla pod nogami. Na vse kriplje pa skušajo z lepimi besedami loviti ljudi. Bodočnost bo pa pokazala, da se naše ljudstvo ne da več slepiti, da ni več tisto, kakor je bilo v času dr. Šusteršičevega terorizma iz deželnega dvorca, da je bodisi slepo, bodisi pod nepopisnim pritiskom volilo one, ki mu jih je postavil farovž, temveč bo samo prosto izbiralo med resničnimi delavci za korist države in blagor ljudstva in med političnimi komedijanti.

Prepričani smo, da bo sedanja demokratska vlada rešila vsa vprašanja, ki si jih je stavila v svoj delavni program, v popolno zadovoljstvo širokih plastij našega naroda, pa naj potem naši klerikalci sodelujejo ali pa ne. Naše ljudstvo pa bo potem lahko videlo, kdo resno misli in pošteno dela ter se bo oteslo političnega jerobstva farovžev in samostanov.

Kje je naša edina rešitev?

V zadnjem našem članku »Glas z de-
že« je preprost kmetovalec opozoril na
nevarne elemente, ki sejejo med itak zbe-
ganim in nestrpnim prebivalstvom neza-
dovolnost, mu vcepljajo brezdomov-
stvo ter hujskajo proti Srbom. Ali bi bilo
kaj takega mogoče, ako bi vsi razumniki
storili svojo dolžnost? Tu mislimo poseb-
no na tisto inteligenco, ki ima med ljud-
stvom po deželi poglavitni vpliv. Saj se
razumemo! Avstrijska vlada in nje vladar-
ji so bili za Slovence vse drugo kot ideal.
Toda zakaj se ni med ljudstvom nikoli po-
javila očitna mržnja ali odpornost? Ker
je ljudstvo nedeljo za nedeljo slišalo v cer-
kvi moliti za vladarja, ker se mu je vedno
poudarjalo, da so po milosti božji nad
nami, ker se je ljudstvo rotilo: »dajte ce-
sarju, kar je cesarjevega« in ker je ob
vsaki slovesni priliki zadonelo po cerkvi:
»Bog ohrani«, s cerkvenih stolpov in žup-
nišč pa so plapolale črno - rumene za-
stave.

Kako pa danes, ko imamo svojo ne-
odvisno, samostojno državo, svojo iz na-
roda izišlo in z narodom čutečo in — tr-
pečo kraljevo rodbino?

V zadoščenje in poravnavo zakrivlje-
nega in zamujenega je prinesla maribor-
ska »Straža« sledeči članek:

»Lastne republike torej nismo mogli
proglasiti. Morali smo se ali nasloniti na
Srbijo, ki je član antante in ima pri njej
precejšen ugled, ali pa trpeti, da dela an-
tanta z nami kot s svojimi sovražniki, ka-
kor hoče. V tem slučaju bi morali celo po-
vrniti Srbiji vso škodo, katero so ji nare-
dili naši vojaki bodisi z denarjem in bla-
gom, ali pa z delom. V tem slučaju bi na
primer Srbi lahko zahtevali, da da Štajer-
ska Srbiji toliko in toliko obleke, pohištva,
živine itd. Mariborsko okrajno glavarstvo
bi moralo poslati toliko in toliko tisoč ljudi
v Srbijo, da tam brezplačno popravljajo
škodo, katero je naredila Avstrija. V trde
buče naših nemškutarjev, ki so poleg tega
še vse prekajane od vina in šnopsa, še
zdaj ne gre v glavo, da smo mi premagan-
ci in popolnoma odvisni od antante.

Ob razsulu Avstrije ni bilo več vpra-
šanja, če je komu Srbija všeč ali ne, mo-
rali smo k njej, da rešimo, kar je mogoče
rešiti, mi nismo mogli postaviti nobenih po-
gojev, bili so Srbi, ki so imeli besedo in
reči moramo, da so nas sprejeli kot ne-
srečne brate, dasiravno bi nas bili lahko
sprejeli kot izdajice jugoslovanskega na-
roda, ker smo se borili z Avstrijo zoper
Srbijo.

Mi smo potrebovali Srbe, ne oni nas.
Srbi bi se lahko bili postavili na izključno
srbsko stališče in rekli: vzamemo samo
dežele, kjer prebiva srbsko prebivalstvo:
Bosno in Hercegovino, južno Dalmacijo,
Banat in Bačko, del Slavonije in od Hrva-
ške: Liko, ostali Hrvati in Slovenci naj
počno kar hočejo. V tem slučaju bi Srbi
lahko živeli v prijateljstvu z Lahji in Nem-
ci in dobili lepo vojno odškodnino. Tako
pa dobe sicer nekaj sveta in kakšne tri
milijone prebivalcev več, zato pa tudi naj-
manj 25 milijard avstrijskega dolga, nobe-
ne vojne odškodnine in sovraštvo Lahov
in Nemcev. Poznejši zgodovinarji bodo pi-
sali, da so na tem zedinjenju veliko več
pridobili Slovenci, kakor Srbi.«

Radgona izgubljena.

Iz Pariza nas je zadela nova krivica.
Mirovna konerenga je priznala Nemški
Avstriji za mejo Muro, vsled česar izgubi-
mo Radgono in Cmurek ter vso železnico
od Špilj do Radgone. Vzamejo se nam
prekmurske vasi zadi za Radgono. Me-
sto Radgona je s tem izročeno neizogib-
nemu propadu, ker moramo skrbeti, da se

napravi za središče naš trg Gor. Radgo-
na, ki mora dobiti čimprej novo železni-
ško zvezo z Mariborom čez Slov. Gorice.

Prečedništvu deželne vlade za Slo-
venijo so dospele iz Radgone od 1. t. m.
nastopne protestne brzojavke:

Z ogorčenjem smo izvedeli, da se po-
trjujejo vesti o pripadnosti Radgone z
okolico Nemški Avstriji. Kot zastopniki
radgonskih Slovencev najodločneje prote-
stiramo proti nameri, izročiti desetisoče
naših ljudi v nemške kremplje. Pozivljemo
deželno vlado, da naš protest brzojavno
naznani jugoslovanski delagaciji v Parizu
in ji pove, da naše ljudstvo tukaj prekli-
nja to vrtoglavo politiko in ne privoli v
noben kompromis. Radgona z okolico je
sloveska zemlja in mora ostati združena
z Jugoslavijo. — Narodna Obrana.

Neizprosno stojimo na naših mejah in
nikdar ne pripuščamo naše vrlo slovensko
ljudstvo švabskemu žrelu. Radgona in
okolica je bila in bo slovenska. Z nje izgu-
bo nam zadenejo žgoče rane, ki ne bodo
poprej izlečene, da dobimo, kar je naše.
Sporočite to naši delegaciji v Parizu, da
naj razume vsebino tega klica ter da ne
priznava z nobenim pogojem kompromi-
sa napram naše zemlje lačnemu tujcu. —
Radgonski Sokol.

Doznava se, da je Radgona z okolico
postala predmet kompromisa in da nas
hočejo Nemci oropati novih desetisočev
Slovencev onkraj Mure na štajerskih
tleh; vse naše cvetoče delo je s tem uni-
čeno. Naznanite takoj naši delegaciji v Pa-
rizu, da ne privolimo v to narodno smrt
in da Radgona z okolico mora pripasti Ju-
goslaviji. Med tukajšnjimi Slovenci vlada
velikansko ogorčenje. Storite vse, kar je
mogoče storiti, da se rešimo pogina. —
Tiskovna zadruga, Murska straža, Izobra-
ževalno društvo.

Po notici v »Freie Presse« se je skle-
nil v Parizu kompromis, da odpade v Ma-
riboru plebiscit. Zato pripade Radgona
Nemški Avstriji. V imenu danes tu v Rad-
goni zbranih Slovencev iz Radgone ter
popolnoma slovenskih vasi severno od
Mure, to so Zetinci, Dedonci, Zenkovci,
Slovenska Gorica, Potera in Stara ves,
vse okoli 10.000 Slovencev, prosim, da se
brzojavno protestira proti lažnjivim in
nesramnim poročilom dr. Kamnikerja, ki
je bil za vse vojne na čelu vsenemštva in
je danes vsenemec, kakor lahko potrdijo
to maloštevilni radgonski Nemci, katerih
se je pri izdaji legitimacij naštel 111 in ki
so vsi priseljeni iz Nemške Tvstrije. Rad-
gonski Nemci sami izjavljajo, da se, ako
so vsi priseljeni iz Nemške Avstrije. Rad-
dela južno od Mure, morajo, ali izseliti ali
pa prositi, da pripadejo Jugoslaviji. Veliko
razburjenje dela med Slovenci, da velja
pangerman Kamniker več kot lojalni Ju-
goslovani, ki se že v naprej boje maščeva-
nja Nemcev, kateri danes že grozijo, da
bodo s Slovenci pošteno pometli. Prosim
brzojavne nujne intervencije v Beogradu
in pri delegaciji v Parizu. — Klobčič,
vladni tajnik.

Dopisi.

Iz Šoštanja. Kakor se sliši, trde naši
tujerodci, da se tudi v sedanji »narodni« Ju-
goslaviji z denarjem vendar le vse doseže,
kar se hoče! Da jim dokažemo, da to ni
resnica, odnosno da so taki sramotni in za-
ničevanja vredni slučaji k večjemu zelo osa-
melj, dokažimo vsem tem škodoželjezem z
mnogobrojnimi objeskom našega sokolskega
zleta z dne 7. septembra, dokažimo, da je
našemu narodu vzor nesebično in požrtvo-
valno delo za narod, t. j. ob enem delo za
bližnjega, ne pa sebično koristolovstvo. Se-
bični zasmehovalci našega požrtvovalnega
narodnega dela nas hočejo pač soditi po sa-

mem sebi, pa se temeljito motijo; stojimo
visoko nad njimi. Gledamo kakor sokoli iz
višine na njihovo nizko in samopašno mišlje-
nje! Sicer se pa že čuti, da uvidevajo tudi
že široki sloji poprej nam nasprotnega, pod
tujim vplivom stoječega ljudstva pomen in
vrednost našega narodnega dela, ki služi le
v prid bližnjemu. Z odprtimi rokami sprej-
memo vsakega, ki se hoče z dobrim na-
menom in zvesto pridružiti našim vrstam,
ki imajo dosti moči, da odvrnejo vsak pri-
silni tlak težč od tujcev gmotno odvisne
Slovence. Da je naša narodna moč zares jaka
in neodoljiva, najbolje dokaže številni obisk
našega sokolskega zleta, obenem okrožnega
zleta celjske sokolske župe, ki bode nudil
narodu vpogled v vstrajno in narodno orga-
nizovano delo! — Dne 26. avgusta t. l. se je
ob navzočnosti in s pripomočjo odposlanca
organizacije JDS v Celju g. Vekoslava Spind-
lerja, urednika »Nove Dobe« ustanovila v
Šoštanju krajevna organizacija JDS. Obisk
sestanka je bil prav zadovoljiv, enako raz-
veseljivo umevanje položaja od strani
navzočih. — S tem se je v Šoštanju usta-
novila dolgo pogrešana in prepotrebna po-
litična organizacija, ki ima kakor — vo-
dijna moč nalogo, da izkoristi že
krasno razvito delovanje vseh naših kultur-
nih in gospodarskih društev v narodno po-
litične svrhe. Skrbeti ima, da se vsestransko
narodno delo osredotoči in uporabi v oni
smeri, ki daje slovenskemu narodu največjo
korist! Želimo, da gre slovensko občinstvo
novo ustanovljenemu odboru v vsakem oziru
na roko.

Z Ježice. V 33. številu »Domoljuba«
sem čital iz Št. Vida nad Ljubljano dolo-
slano poročilo o seji Okrajne Kmetске
Zveze z dne 27. julija. K temu dopisu bi
bilo s posebnim ozirom na našo občino
omeniti to-le: Posavci smo že dvakrat
dovolj jasno pokazali, da je VLS in njene-
mu privesku »Kmetски Zvezi« pri nas na
Ježici odbilo za vedno. Znaniti bodo razni
Ahlini in Perki skušali še v tretje mrtvo-
rojenemu otroku vsiliti sape in življenja,
a povemo jim že vnaprej: le Kristus je La-
zarja budil. Kmetских glasov žejna OKZ s
sedežem v Št. Vidu naj torej ne smatra
Ježice za svojo podružnico in naj temu
primerno svoj delokrog uravna. Radost-
nim srcem pozdravljamo vsako misel o
gospodarskih in gospodinjskih težavah. Sila
potrebni so tudi pri nas, a strogo stran-
karski ne smejo biti. Za izvedbo te neme-
re bi se mi zdel najsposobnejši tukajšnji
občinski odbor, ki naj brez oziroma na to,
če in kdo je temu nasproten, vzame vso
stvar čimprej v resen pretres in naj ven-
dar že enkrat kaj ukrene za dobrobit ob-
čanov. Čas hiti. Zimski tečaji bi bili goto-
vo številno obiskovani, denarne žrtve za
prireditve istih bi tudi ne bile prevelike
in kakor slišim, je tudi država priprav-
ljena znatno pomagati. Načelniki prodaj-
alnih zadrug nikakor ne smejo postati
razni tukajšnji Šustercijanci, katerih pri
nas kar mrgoli, tako, da jih bo skoraj tre-
ba, da ne postane kaka pomota, označiti
z rimskimi številkami. Tem ljudem sploh
ne smemo ničesar več zaupati. Kar pa se
napeljuje elektrike tiče, izjavim na tem
mestu, da je ravno naš gerent Šustercija-
nec kar najbesneje nasprotoval po g. i.
Hvastja začočetem delu. Seveda g. ge-
rent so mislili, da bodo imeli oni prvo be-
sedu, da bo tudi tu obveljal njihov »lastni
jaz«. Pa kakor se vidi, spominska plošča
o gradnji elektrike ne bo blestela na Dol-
ničarjevi hiši.

Sv. Urban pri Ptuj. Pri nas je priredila
Jugoslovanska demokratska stranka javni
politični shod v nedeljo dne 24. t. m. ob 8. uri
zjutraj v šolskih prostorih. G. nadučitelj Koc-
mur pozdravi prisotne. Za predsednika izvo-
ljeni posestnik Hamersak podeli besedo g.
dr. Tonetu Gosaku. Le ta razpravlja v celo-
urnem govoru o vseh aktualnih vprašanjih.

Protj koncu navaja, da je JDS prevzela sedaj vlado, da uresniči obširen gospodarski program, ki ga je govornik naslikal. Prvo delo nove vlade se že vidi. Načela je vprašanje carin, ki se bode rešilo v korist najširših ljudskih slojev. Naš rojak minister dr. Kramer je že stopil z raznimi državami v zvezo, da sklene ž njimi ugodne trgovske pogodbe. Smo gotovo na poti zboljšanja dosedanjih gospodarskih razmer. Posestnik Hammeršak je po končanem govoru dr. Gosaka izrazil željo, da bi tudi druge stranke sodelovale v vladi in pomagale pri delu. Razpisale bi se naj občinske volitve, ker mnoge občine vladajo nezanesljivi elementj. Dr. Gosak je pritrdil izvajanjem predsednika ter izjavil, da je bilo to ves čas stališče JDS in je še sedaj. V dokaz je prečital odlomek članka iz »Slov. Naroda« z dne 22. avgusta 1919, ki se glasi: »Gospoda, mi ne prosimo, mi zahtevamo, da se združijo v delu vsi, ki jim je ljudstvo in domovina resno mar. Mi ponavljamo: Nimamo pravice žrtvovati stranki narodni interes. Zato pozivljamo k skupnemu delu vsled tega svojega prepričanja in ne za to, ker se čutimo slabe. Če bomo sami, bomo delali sami. Poskusiti pa hočemo vse, da delamo vsi, vsaj ona dela, kjer in dokler se strinjamo, da nima nihče pravice, nas pri tem ovirati.« Prisotni kmetje so glasno odobravalj to pravilno stališče JDS. Končno se je sprejela naslednja resolucija: »Javni shod JDS pri Sv. Urbanu pri Ptujju pozdravlja novo vlado v nadi, da kmalu in dobro reši važna gospodarska vprašanja. Želi, da se razpišejo občinske volitve, ker mnogo občin vodijo nezanesljivi elementj. Na to se je zaključil shod z željo, da se vresničijo perspektive, ki jih je nudil poslušalcem govornik.

Iz Šmihela pri Žužemberku. Mi šmihelski kmetje smo pristaši demokratske stranke, izvemši nekaj kimovcev, katere pa radi prepuščamo župniku Gabrščku. Naše delo nam je začrtano zlasti v agrarnem programu stranke, ki hoče izvesti razdelitev veleposestev, pa tudi cerkvenih, samostanskih in nadarbinskih posestev po geslu našega prestolonaslednika, da naj se zemlja vrne poljedelcu. Zato se le neradi dotaknemo oseb naših kmečkih protivnikov in najsibodo to celo sam naš gospod fajmošter. Toda ta gospod ima brezdvoma strašno veliko časa odveč in si ga preganja s tem, da dreza in dreza, dokler si ne izdreza poštenega odgovora. Naša organizacija ga bolj in med bolečinami vzdihuje, ko vidi, da se tudi kmet polagoma začneja osvobodjati župnikovega jerobstva. Nič bi ne rekli, če bi to vršil enako drugim državljanom v prosti državi. Toda on vporablja v to svojo duhovniško službo, zlasti prižnico, raz katero vabi farane v svojo kmečko zvezo, kakor komedijant občinstvo v svojo komedijo. Kaj bi svet rekel, če bi napreden sodnik pri sodni razpravi gonil stranke v svojo stranko? Ali da bi napreden glavar ob svojih uradnih dneh porabljal svojo službo za to, da bi zbiral podpise za demokratsko stranko. Vsi bi bili protj temu, ker bi se to ne reklo izvrševati službe. In zato se nam tudi Gabrščkov poskus razširjati njegov politično stranko v cerkvi, zde zloraba njegove vzvišene službe in če trpi le-ta po njegovi krivdi in obenem tudi vera sama, bo dal odgovor enkrat pred večnim sodnikom naš dušni pastir sam, in ne mi, ki vere ne zlorabljam v politične namene, ker nam je presveta. Toda ne mislite si, da si bomo pustili veljati vaše kozle, ki jih preobračate po cerkvi. V kratkem se bode lahko prepričali, kako znamo mi kopje obrniti. Kot spoštovatelji vere smo zoper kulturni boj, toda vi ga naravnost izzivate. Gospod župnik! Bera po prav zanesljivo odpadla, ne da bi kmetje morali za to po vašem kaj založiti. To ne bo treba niti Kastelcu, niti Liscu, čeprav sta tako pridigovala, ko sta biro sena izvrševala. Le malo časa še bomo prenašali. Vaša zmerjanja razleco, češ, da vam nič ne zaupamo več, da

vas nobeden faranov nič ne obraja, da smo neverjeniki, suroveži in divjaki, da smo neumneži, s katerimi ni mogoče shajati in da boste šli rajši proč in da ne bomo dobili potem nobenega župnika. Tako ne govori Kristov namestnik, ki bi moral sebe blagovetj, da mu je vsemodrj Bog slabo postal na svetu, da bode čim lepše njegovo plačilo na drugem svetu. Če vam ne zaupamo več, pripišite si sami. Že enkrat smo vam povedali, da smo se od vas odvrnili potem, ko smo videli, da ste se čez drn in strn pognali za tistim proslulim Vehovcem, o katerem bo kmalu izgovorena sodba, da spada med zatiralce ljudstva in ljudi, ki jim je vsako še tako nizko sredstvo dobro, da dosežejo svoj grdi namen. Zalostno bi bilo, da bi vam morali šele dopovedati, kaj s tem mislimo. Odklenkalo vam je in mi vam pomagati ne moremo. Naši ljudje so bili za časa vojne v življenski šolj in izmodrilo jih je. Naši možje so bili v vojni in tam stradali ter duševno trpeli, vi pa ste lepo udobno živeli doma in se pajdašili ob sladkem vincu z našim kmečkim izkoriščevalcem in krvosedom Vehovcem. Povej mi, s kom občuješ, in jaz ti povem, kdo da si! Pravite, da v peč z liberalnim časopisjem, da nas je že vse neumno naredilo. Mi pa pravimo, le »Domoljub« poneumnjuje s svojimi lažminneiskrenostmi, »Domovina« pa nas s svojimi pametnimi in treznimi članki dviga k duševni samostojnosti, iz farovške sužnosti. Ne veste, kaj je rekel naš veliki Krek? »Suženstvo je velejzdajal.« Gospod France, mi vas ne gonimo proč. Ker nam pa že pretite, da nas zapustite, vam pa moramo reči, da greste lahko takoj in da hodite srečno. Za vami ne bomo jokali. Mi si želimo res Kristusovega namestnika, ki bo propovedoval evangelij in krščanske nauke, ki pa ne bo prijel v cerkvi vsakonedeljske politične shode.

Iz Trebelnega na Dolenjskem. Trebelno je znani kraj po razkričanemu kaplanu, hudem sovražniku »Domovine«. V času, ko se oblasti bore proti nečastnemu verižništvu, je kaplan iz Trebelnega bolj podoben kakemu gališkemu čifutu, kakor pa katoliškemu duhovniku. Zadnje čase se bavi s prekupčevanjem lanenega semena. Resnično in čudno je to njegovo vršenje. Priporočamo oblastim, da temu možakarju in dogodku posveti malo več pozornosti. Kaplan pa naj se drži svojega duhovniškega poklica, prekupcev za laneno seme je na Trebelnem dovolj. — **Naročnik »Domovine« iz Mokronoga.**

S Krke. V 35. številu »Domoljuba« se je sicer znani dopisnik obregnil na nedostojen način ob tukajšnjo JDS in hotel osmešiti nekatere neljube osebe. Upati je bilo, da se bode surovost, katera se je pred vojno razlivala po časopisju, ublažila in da bode polemika med pristaši nasprotujočih si strank dostojnejša, toda, kakor se vidi, gotovo časopisje bodisi vsled nepazljivosti ali pa namenoma zopet gazi v stare grehe. Upam pa, da dopisniku »Domoljuba« od naše stranke na ti poti ne bode nikdo sledil. — V navedenemu »Domoljubovemu« dopisu trdi dopisnik, da je bil namen shoda in govorov določen strogo kmetskimi zvezam, oziroma kmetskimi koristim. Morda na shodu ni bilo niti pet oseb, ki bi to verjele. Kako neki? Na sestanku v šoli je govornik Jevnikar sam priznal, ker si ni vedel drugače pomagati iz zadrege, da se samostanskega posestva ne bode razdelilo in našteval »dobrote«, katere ljudstvo vživa in jih bode vživalo pri »Stiških patrih«. Kako se to ujema s kmetskimi koristmi, da ima samostan vso boljšo zemljo, med tem ko kmetje obirajo kamenje po bližnjih gričih in grebenih, to menda samo dopisnik vé. Svetoval bi mu, naj gre sam poslušat ljudi, kaj govore v temu oziru in potem si bode, če ima kaj čuta za poštenost v sebi, premislil, predno si bode upal hvaliti SLS in njen privesek K. Z. — Nekateri kolovodje pri SLS ne

morejo pozabiti zanje lepih časov, ko so gospodovali nad drugimi, toda ti časi so minili najbrže — za vselej. To čuti tudi »D« dopisnik zato psuje in meče psovke okrog sebe, pozabi pa pri tem, da pljuje v lastno skledo. Tudi pri njegovi stranki so enaki »ubijalci« »vojni dobavitelji za živino in žito«. Da slednjih ljudje ne morejo videti je razumljivo, toda kdor hoče biti pošten, lahko prizna da se jim tudi krivica dela, ker so bili prisiljeni storiti to, kar se jim je ukazalo. Če bi bilo dopisniku toliko na stvari, bi moral ožigosati tudi razne župnike, kateri so priporočali vojna posojila in oddajo srebrnega denarja in tudi svoje dobavitelje za živino in žito. Kdo je pa ljudi drl med vojno, vsak dobro vé in ne bode dopisnik v temu oziru nikogar premočil. Končno se je obregnil tudi ob »koruzni zakon« in »naravni instinkt«. Koliko boljše bi bilo, da bi molčal v temu oziru, saj se mu samemu cedi maslo po obrazu. Človek take vrste nima niti najmanje pravice klicati tukajšnjemu nadučitelju »dober tek«, ker je to prvič preotročje, drugič je pa tudi sam v svoji stranki v veliko bolj pisani družbi. — Komu pa podpisani dá gasilski rog, zato pa ne bode prišel prosit dovoljenja dopisnika; sicer se pa podpisanemu vidi preotročje na to odgovarjati. — Moja »šnopsarija« pa tudi lahko pustite pri miru, ker se s takimi napadi na Krki samo osmešite, drugod se pa za take dopise proketo malo brigajo. Glede »tatvine« vojaških pušk bode pa najbrže govorilo zadnje besedo sodišče in takrat se bode dala prilika dopisniku »Domoljuba« dokazati svojo resnicoljubnost. — Podpisani bi sicer ne odgovarjal na take neosnovane napade, storil je to le vsled tega, da dokaže, da se ne boji stopiti na plan. Pozivam pa tudi »D« dopisnika, da isto stori, ker izza plota metati kamenje zna vsak lopov. — Josip Borštnik.

Kmetijstvo, trgovina in industrija.

Kedaj dobimo novi denar? Novi finančni minister dr. Veljkovič je izjavil v finančnem odboru, da v prvi polovici t. m. še ne bo imel na razpolago dovolj novega denarja, ker niti v Zagrebu, niti v Pragi, niti v Parizu še niso natiskali potrebne množine papirnih bankovcev. Vendar je upati, da dobimo novi denar tekom enega meseca.

Draginja na Reki in Sušaku. Na trgu v Sušaku so sledeče cene: 1 kg mesa 30 do 50 K, 1 kg ribe 16 do 30 K, 1 kg sladkorja 38 K, 1 kg krompirja 4 K, 1 kg štroč. fižola ali zelja 5 K, 1 jajce 2 K 50 v, par piščancev 80 do 120 K, mršava gos 126 K, a za 1 seženj drv je treba plačati 1800 K.

Velikanske množine sadja v Prekmurju. Civilni komisar za Prekmurje v Radgoni poroča: V Prekmurju se nahajajo velikanske množine sadja. Kakih 100 do 200 vagonov je zgodnjega in bi se moralo že kmalu spraviti. Aprovizacijski odbori in trgovci naj pridejo v Prekmurje in kupijo sadje. Popreje se je izvažalo sadje na Ogrsko, pa tudi v Nemško Avstrijo. Ker je izvoz iz Prekmurja v te kraje sedaj popolnoma ukinjen, trpeli bi Prekmurci velikansko škodo, ako bi ne mogli prodati sadja, ker za napravo sadjevca jim primanjkuje posode.

Pomen Pečuha za našo industrijo. Kakor znano, je mirovna konferenca prisodila naši kraljevini takozvano Baranjo z mestom Pečuhom. Pečuh je važno železniško križišče, mesto ima močno razvito industrijo. Največje važnosti pa je Pečuh zaradi premogovnikov, ki se raztegajo od mesta na 15 km proti Hoszuhtesy ter obsegajo skoraj 29 km² površine, pod katero so močne premogovne plasti. Glavni premogovniki so: Pečuj-Vašaš, Komlo,

Magyaregregy, Saszvar, Karsez, Nagymayak, Kismanyak, Tolnavaraliya i. dr. Proračuneno je, da krijejo rudniki nad 100 milijonov ton premoga v vrednosti čez 8 milijard kron. Leta 1910 so pridelali v teh rudnikih 8 milijonov ton premoga v vrednosti 60 milijonov kron.

Svetovni pridelek sladkorja. »Jugoslavenski Ekonomista« poroča: Leta 1917 do 1918 je znašal svetovni pridelek sladkorja 16.814.973 ton, a leta 1918.—19. je znašal 14.740.635 ton, kar pomenja deficit 1.074.158 ton in kar je razvidno vsled vojnih dogodkov. Medtem je bil pridelek leta 1913.—14. znatno večji, namreč 18.667.399 ton. Sama Amerika je pridelala od sladkornega trsta 4.985.601 tona sladkorja, a od tega števila odpade na Kubo 2.597.732 ton. Nemčija je pa pridelala 1918.—19. leta 1.400.000 ton napram 2.720.000 ton v letu 1913.—14. Avstrija 700.000 ton napram 1703 tisoč ton v letu 1913. do 1914.; Francija je pridelala 150 tisoč ton napram 717.400 ton. Belgija je dosegla svojo največjo produkcijo leta 1913.—14. v 229.049 tonah, leta 1918. do 1919. pa je le polovico tega; Holandska 200.000 ton napram 230 tisoč ton 1913. do 1914. leta. Rusija je pridelala 1918. do 1919. leta 700.000 ton napram 2.058.535 ton 1911.—12. leta. Iz te statistike je razvidno, za koliko je padla produkcija v svetovni vojni; a najbolj je padla produkcija v Franciji.

Velika tovarna za obuvalo se je ustanovila v Sobotici s pomočjo Hrvatske zemaljske banke. Obratni kapital znaša 2 milijona kron. Dokler ne prispejo stroji iz Anglije, delalo se bo na roko.

Cene hmelja so zadnji čas poskočile za 80—150 K pri 50 kg, tako da so plačevali v Žatcu za 50 kg po 820—850 K.

Cene vinu padajo na Hrvatskem vsled alkoholne krize. Posebno Zagorci imajo še velike množine lanskega vina, a ga zaman ponujajo po Zagrebu. Vinski trgovci in gostilničarji čakajo na novi pridelek, ki bo na Hrvatskem srednje kakovosti, ako se bo še do trgatve zdržalo suho vreme.

Dobra letina v Rusiji. Letošnji pridelek žita v Rusiji je bil izredno bogat. Ceni se skoraj na 1½ milijardo pudov.

Letina v drugih deželah. Na Moravskem je letos žetev silno zakasnila in sicer vsled hladnega vremena v maju, neprestanega dežja v drugi polovici junija in prve dni julija. Kljub temu pa je letina precej dobra, dasi so žita precej redka, posebno na višje ležečem polju. Pšenica je bila v srednji Moravi in na jugu jako lepa, jaremu ječmenu je škodovalo mrzlo vreme v maju in v prvi polovici junija, toda zadnje tedne se je jako popravil. Tudi oves se je šele zadnji čas opomogel. Tudi za sladkorno peso in krompir je pričakovati dobro leto. Sladkorja bo na Češkem nenavadno veliko za izvoz in lahko pričakujemo, da ga dobimo tudi mi, če ne bo carina previsoka!

Izvoz iz Italije k nam. Italijanska vlada je dovolila prost izvoz v Jugoslavijo za sledeče predmete: zdravila, razne dišave, porcelan, papir in razno galanterijsko blago.

Izvoz iz Jugoslavije. Odslej se sme izvažati iz naše države le proti zdravi valutni. Ta omejitev velja tudi za vino, žganje, jabolčnik, koruzne storže in vinske drože, kateri predmeti so se doslej lahko izvažali proti plačilu izvozne pristojbine brez omejitve glede valute. Izvoz medu, lanenega semena, malin in drugega jagodičja pa je sploh prepovedan.

Srbsko nakupovanje plemenske govedi v Sloveniji. Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug namerava v kratkem v naši pokrajini nabaviti plemenska goveda za one tamošnje živinorejce, ki so med

vojno prišli ob živino. Ker je ravno vnovčevanje plemenske govedi izredne važnosti za bodočnost in povzdigo naše živinoreje, priporočamo vsem živinorejcem, živinorejskim zadrugam in drugim kmetijskim organizacijam, da gredo tem nakupovalcem pri nakupovanju in prevažanju živine kolikor mogoče na roko.

Jugoslavija — akcijska družba za trgovino in industrijo je ime firme, ki se je ustanovila v Zürichu. Akcijski kapital znaša 300.000 frankov, upravni svet sestavljajo: Miha Obuljen iz Dubrovnika, Spiridijon Sartoris iz Züricha in dr. Jurij Kamp iz Ženeve. Med vojsko in po vojski se je v Švici, zlasti v Zürichu osnovalo zelo veliko inozemskih firm, pa tudi takih, v katerih so inozemci pomešani s Švicarji, Švicarski gospodarski krogi ne gledajo teh snovanj s posebno ljubeznijo, ker se boje potujčevanja. Take pojave navadno listi obravnavajo pod naslovom »Überfremdung«.

Važna iznajdba. Kakor poroča »Jugoslavenski Ekonomista« je mladi tehnik Dragomir Vladić v Šabcu iznašel aparat s propelerjem, ki se namesti v parnem kotlu, vsled česar vsak stroj prihrani 80% kuriva. Za iznajdbo prosi patent od ministrstva. Ako se iznajdba res obnese, bo velikanskega gospodarskega pomena.

Naše posojilo v Ameriki. Med jugoslovanskim in ameriškim zastopstvom v Parizu se vrše pogajanja, da si naša država najame v Ameriki večje posojilo.

Letina na Romunskem. Letošnja žetev na Romunskem je bila dobra ter se je pridelalo na ha po 16 hl žita. Skupni pridelek znaša 145.000 vagonov. Od tega se bo 60.000 vagonov izvozilo.

Sladkanje letošnjega vinskega pridelka. Na podlagi § 5 vinskega zakona z dne 12. aprila 1907, drž. zak. št. 210, dovoli se z ozirom na neugodne vremenske razmere sladkanje letošnjega vinskega pridelka. Poraba sladkarja je dovoljena od početka vinske trgatve pa do 30. novembra t. l. Najkasneje do 15. decembra t. l. imajo tisti, ki so sladkali vinski mošt ali vinsko drozgo pristojnemu okrajnemu glavarstvu naznaniti množino vinskega mošta ali vinske drozge, ki so jo sladkali in množino v to porabljene sladkorja.

Politične vesti.

Klerikalni poslanci proti agrarni reformi. Nova demokratska vlada ima med glavnimi točkami na svojem programu tudi izvedbo agrarne reforme. Srbski radikalci, ki so dosedaj vladali, pa so odločno proti agrarni reformi ter bi stopili iz opozicije v vlado le pod pogojem, ako puste demokrati pasti agrarno reformo. Ker zadnji tega ne morejo in ne marajo storiti, so se vsa pogajanja razbila! Dr. Korošec je pri tej priliki podal v imenu Jugoslovanskega kluba izjavo, da je njegov klub z radikalci solidaren t. j. enakih misli. Potemtakem so se klerikalni poslanci izrekli proti agrarni reformi kot glavni pomoči manjšim kmetovalcem. To je treba za vedno pribiti.

Zakon o polnoletnosti je potrdil regent. S tem stopi zakon v veljavo.

Politično bivšega finančnega ministra Momčila Njučija je sedaj obsodil tudi »Slovenski Gospodar«, ki ga smemo imenovati dr. Koroščevo glasilo. Imenovani list piše o tem dr. Koroščevem tovarišu: »Vsled nerodnosti finančnega ministra je padla vrednost krone še naprej, visoka carina na vse predmete, ki se k nam uvažajo je onemogočila uvoz blaga od drugod. Izvozilo se je iz Jugoslavije mnogo živil, pa se ni poskrbelo, da bi dobili v zameno vsaj nekaj oblačilnega blaga, s čemur bi se pritajilo na naravnost odušne cene, ki vladajo v naših trgovinah!« Pač prepozno spoznanje!

Na hrvatskih železnicah čistijo. Nova beogradska vlada je začela odločno nastopati proti korupciji na hrvaških železnicah. Po Slavoniji je bilo aretiranih več uradnikov, ki so se dali očitno podkupovati. Tudi v Zagrebu so zaprlj dr. Mihovića in še dva uradnika, ki so zahtevali podkupnino za posle, ki so njihova uradna dolžnost.

Baranja za — Primorsko. Zunanji minister Trumbić je baje povedal Obzorovemu dopisniku, da je mirovna konferenca prvotno določila Baranjo Madžarski, za nas pa nastavila mejo ob Donavi in Dravi. Naši delegaciji se je s težavo posrečilo, da se je ponovno otvorila debata o tem vprašanju ter se je pri tem Baranja priznala naši državi. Minister je pripomnil: »Trebaja je, da naši ljudje doma vzamejo obenem na znanje, da smatrajo zavezniki ta odstop od prejšnjih sklepov edino kakor neke vrste nadomestilo za žrtve, ki nam jih je naložila na zapadu.«

Zaradi Reke. Italiji se mudi za rešitev Jadranskega vprašanja ter pritiska na mirovno konferenco. Francoski časopisi poročajo, da je med Rimom in Parizom glede Reke dosežen sporazum ter čakajo na odobritev Amerike, nakar se razglasijo vse podrobnosti.

Kako je v Črni gori? Italijani širijo vesti o nemirih in splošni nezadovoljnosti v Črni gori. Poveljnik naše države v Črni gori pa konstatira, da so vse te vesti zlobno izmišljene. Rovarenja najetih in plačnih agitatorjev Črnogorci ne marajo poslušati, ker se prebivalstvo čuti s Srbijeno. Tudi uradniki so skoraj sami domačini.

Mirovna pogodba z Avstrijo najbrž še ne bo podpisana pred 10. septembrom. Gospodarske določbe je vrhovni svet nekoliko zboljšal ter odobril. Pred podpisom pa je treba premagati še razne težkoče, posebno z ozirom na velike napetosti, ki vladajo med zavezniki in Romunijo. Nemški protipredlogi namreč zahtevajo, naj bi Romunija in naša država prevzeli jamstvo za nemške manjšine v narodnem in verskem oziru, čemur se obe vladi upirate.

Nemški Avstriji grozi še vedno pomanjkanje. Nemški časopisi prorokujejo Nemcem tudi v bodoče pomanjkanje živil, ako ne bo uvoza. Cela Avstrija ne pridela niti 2 milijona ton žita, rabi ga pa skoraj 9 milijonov ton, ako hoče dati osebi 400 gramov moke dnevno. Primanjkovalo bo torej 7 milijonov ton žita, ki ga bo treba dobiti iz inozemstva. Zato ostanejo v Avstriji tudi še zanaprej izkaznice za moko in kruh. — Tudi poslanec Angerer je priznal na nekem shodu, da mora Avstrija napraviti vsak mesec 500 milijonov kron dolga samo za nakup živil, t. j. skoraj toliko kot znašajo celokupno državni davki v celem letu.

Bolgarji se sramujejo vojske. Pri volitvah v bolgarsko sobranje je stranka Radoslavova, ki je bil glavni krivec, da je vstopila bolgarija v svetovno vojno, popolnoma propadla. Dobila ni niti enega glasu. Najmočnejši so agrarji, ki so dobili 85 mandatov. Socijalisti imajo 39, komunisti pa 47 mandatov.

Pogajanja med demokrati in radikali se v Beogradu nadaljujejo ter je upati, da stopijo radikalci v vlado, ne da bi se demokrati odpovedali svojemu delavnemu programu.

Zmaga naše demokratske vlade. Vkljub strastni opoziciji in obstrukciji je v Narodnem predstavništvu zmagala mlada demokratska vlada. Državni proračun je bil v seji 2. t. m. sprejet z večino 81 glasov. Vlada je dobila 124, opozicija pa le 43 glasov. Proti so glasovali naši klerikalni poslanci. Ako bi bila opozicija zmagala, bi se že s 1. septembrom ustavile vse plače uradnikom, podpore beguncem in invalidom, onemogočeno bi bilo naše vseučilišče, prenehalo bi zdrževanje šol in bolnic, a ostala bi visoka carina in neznosna draginja. Kako si pač bodo upali klerikalci zagovarjati svoje strašne nakane

pred volilci? Narodni klub se je vsaj odstranil od glasovanja.

Zasedanje Narodnega predstavništva se je odgodilo od 2. do 9. t. m. zaradi turških praznikov (bajram).

Na Madžarskem so dobili novo ministristvo, kateremu načeluje Fr. Heinrich.

Italija v denarnih škripcih. Italija je razpisala prisilno drž. posojilo, ki mora dati 20 milijard lir. Obenem si je izposodila v Ameriki $9\frac{1}{2}$ milijonov dolarjev.

Angleži dvigajo ladje. Dosedaj se je Angležem že posrečilo dvigniti 440 ladij, ki so jih Nemci med vojsko potopili. S tem so rešili z dna morja nad eno milijardo vrednosti, vrhu tega pa še zlata za 50 milijonov frankov.

Tedenske vesti.

Vojni minister v Ljubljani. Dne 1. t. m. je prispel v Ljubljano vojni minister general Hadžić ter bil na kolodvoru slovesno sprejet. Izmed generalov so ga sprejeli Smiljanić, Vukasović in Maister. Minister je ostal v mestu tri dni ter se je pri tej priliki tudi rešilo vprašanje, da se odstopi domobranska vojašnica za slovensko vseučilišče.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani. Beograd, 31. avgusta. Regent Aleksander je danes opoldne podpisal ukaz, s katerim stopi v veljavo zakon o ustanovitvi vseučilišča v Ljubljani in s katerim se imenujejo prvi profesorji na vseučilišču, ki imajo obenem tudi nalogo, da stavijo predloge glede nadaljnjih imenovanj. Imenovani so za redne profesorje: Na pravni fakulteti: dr. Ivan Žolger, bivši minister in redni profesor na vseučilišču na Dunaju; dr. L. Pitamic, izredni profesor na vseučilišču v Črnovicah; dr. Bogumil Vošnjak, docent na vseučilišču v Zagrebu in dr. Ivan Zmavc, bibliotekar I. razreda na vseučilišču v Pragi; na modroslovni fakulteti: dr. Josip Plemelj, redni profesor na vseučilišču v Črnovicah; dr. Rajko Nachtigall, redni profesor na vseučilišču v Gradcu; dr. Fr. Ramovš, docent na vseučilišču v Gradcu in dr. Prijatelj, kustos na dvorni biblioteki na Dunaju; na tehnični fakulteti: prof. dr. Rih. Zupanič, docent na tehnični visoki šoli na Dunaju; dr. Karel Hinterlechner, šef geolog. državnega zavoda na Dunaju; prof. dr. Maks Samec na Dunaju ter ing. dr. Milan Vidmar; na bogoslovni fakulteti: dr. Ivan E. Zore, dr. Aleš Ušeničnik in dr. Fran Ušeničnik, vsi trije doslej profesorji na bogoslovnem učilišču v Ljubljani. Na medicinski fakulteti so imenovani za profesorje: primarij dr. Botteri, dr. Šerko in dr. Plečnik.

Glasbena Matica. Vpisovanje gojencev v konservatorij Glasbene Matice za vse glasbene instrumente, teoretične predmete, solopetje, v operno in dramatično šolo in vpisovanje gojencev v društveno šolo se bo vršilo v dneh od 9. do 15. septembra v Glasbeni Matici.

Poziv na dvamesečno orožno vajo. Vsled odpusta letnikov 1888. in 1889. od orožne vaje in letnika 1898. od aktivne službe, se pozivljajo na dvamesečno orožno vajo vsi v letih 1886. in 1887. rojeni, ki so bili svoječasno asentirani ali pa pri prebiranjih za črnovojno službo z orožjem sposobne spoznani. Priti morajo vsi, ki so v ozemlju kraljestva SHS pristojni ali rojeni in vsi, ki ne morejo dokazati inozemskega državljanstva. Zglasiti se morajo pri pukovni okrožni komandi (vojnodopolnilnemu poveljstvu) področja bivališča. Letnik 1887. se mora zglasti dne 15. septembra, letnik 1886 pa 22. septembra, vsakokrat ob 8. dopoldne. Po možnosti je prinesiti s seboj vojaško opremo in obleko

ter perilo. Oproščeni so: 1. železničarji, poštni uslužbenci in rudarji, sprejeti v službo pred 1. septembrom t. l.; 2. bogoslovci ter dijaki visokih in srednjih šol; 3. trajni invalidi (iz nadpregleda). Invalidi pa se morajo zglasti pri orožniških postajah.

Velik shod svobodomiselnih srednješolcev v Celju dne 1. in 2. t. m. je sijajno potekel.

Krajevna organizacija JDS v Dolu pri Ljubljani je vložila prošnjo v sporazumu z občinami Dol, Dolsko in Velka vas na deželno vladu, da bi se priklopile te tri občine k okrajnemu glavarstvu ljubljanske okolice, ker bi bilo v velik dobrotit prebivalcev teh občin, ker imajo dosti bližje in ugodnejše zveze z Ljubljano nego s Kamnikom.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z. o. z. v Ljubljani se je ustanovil letos meseca maja in pripravljala dela so uspela v toliko, da začne te dni poslovati. Udeležen je slovenski in hrvatski kapital. Trgovina in obrt se bosta po sklepu miručvrsto razvijala in da pomore tudi majhnemu trgovcu in obrtniku do cenega kredita ter ga podpira pri dobavi potrebščin, se je osnoval Jugoslovanski kreditni zavod, kajti v samopomoči je uspeh in napredek. Osamosvojiti se moramo tujega kapitala ter zabraniti židovskemu, da se ne ugnezdí pri nas. Edino sredstvo za to pa je samopomoč. Pozdravljamo nov domači zavod ter mu želimo obilo uspeha.

Enoletni trgovski tečaj za dekleta se ustanovi s prihodnjim šolskim letom na ženskem liceju v Ljubljani. Sprejemajo se dekleta, ki so dovršile 8 razredov ljudske šole, trirazredno meščansko šolo ali 2 letnika učiteljskega. Zadnji pogoj nam je zagonetka, posebno, ker se zahteva izpolnjeno 15. leto, dasi je znano, da pred 15. letom sploh ne sprejmejo gojenk na učiteljske.

Internat »Mladika« v Ljubljani se zopet otvori, ker ravnateljstvo drž. železnic izprazni prostore.

Umrl je v ljubljanski bolnici g. Fr. Potokar, bivši nadučitelj v Dragatušu, zadnje čase v Smledniku. Pokojnik je bil čislán vzgojitelj mladine in marljiv delavec, posebno izza časa službovanja v kočevskih obmejnih krajih. Njegovo smrt ima na vesti bivša Šusteršičeva klika, ki ga je nestrpno preganjala. Uživaj vsaj sedaj pokoj!

Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 18. avgusta do 23. avgusta 1919. je iskalo delo 170 moških in 54 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 101 moških in 55 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 102. Pri vseh podružnicah Državne posredovalnice za delo je od 1. januarja 1919. do 23. avgusta 1919. iskalo delo 12.875 delavnih moči, delodajalci so pa iskali 11.034 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 3998. Delo iščejo: pisarniške moči (321), trgovski sotrudniki in sotrudnice (252), dninarjev in dninaric (107), služkinje in kuharice (101), slugi, vratarji, hišniki, hišnice, peki, mlinarji, mesarji, tovarniški in poljski delavci in delavke, krojači in šivilje, natakariji in natakarike, ekonomski, oskrbniki, strojni ključavničarji in mehaniki, strojni monterji, strojevodje, zobotehniki, rudarji, strojniki, kurjači, zidarji, livarji, tesarji itd. Delo je na razpolago: težakom, hlapcem, dninarjem, navadnim delavcem, služkinjam, kuharicam, poljskim delavcem, delavkam, zidarjem, mizarjem, stavbenim ključavničarjem, vajencem razne stroke, čevljarskim pomočnikom, tesarjem, pletarjem, drvarjem, oglarjem itd.

Razglas o prihodnjem tečaju na državni podkovski šoli v Ljubljani. Novi polletni tečaj na državni podkovski šoli v

Ljubljani se prične dne 1. oktobra 1919., ter traja do 1. aprila 1920. Poleg podkovstva se učenci uče tudi ogledovanja klavne živine in mesa. Prošnje za sprejem v podkovski tečaj je vlagati najkasneje do 15. septembra t. l. vodstvu državne podkovske šole v Ljubljani. Prošnjam je priložiti 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo v dokaz, da se je izučil kovaške obrti pri kakem kovaškem mojstru, 5. npravstveno spričevalo in 6. ubožni list. Ubožni prosilci, ki se ne morejo vzdrževati ob svojih stroških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti državne podpore. Kdor prestane skušnjo koncem tečaja, more po zakonitih določbah dobiti patent za izvrševanje podkovske obrti, brez skušnje pa nihče več ne more postati podkovski mojster. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in potrebne knjige. Stanovanje imajo učenci po možnosti brezplačno v zavodu. Vsled pomanjkanja izvežbanih podkovskih mojstrov in izprašanih oglednikov klavne živine in mesa, naj bi občine skrbale, da dobi vsaka vsaj po enega dobrega podkovskega mojstra in izprašanega oglednika klavne živine in mesa. Vodstvo državne podkovske šole.

Vrnitev naših ujetnikov iz Marchtrenka. Pretečeno nedeljo se je vrnilo 841 naših vojakov in častnikov iz nemškega vojnega ujetništva, kjer so prestali pravo mučenje. V Špilju jih je sprejela vojaška godba iz Maribora, a v Mariboru so bili lepo pogoščeni.

Gasilno društvo Zalog - Sp. Kašelj priredi v nedeljo 7. t. m. veselico na vrtu g. Ivana Straha v Sp. Kašlju, h kateri se vabijo bratska okoliška društva in prijatelji gasilstva.

Smrt divjega lovca. Nedavno so našli pod Korošico v Kamniških planinah mrtvega divjega lovca Jos. Krivca iz Solčave. Pogrešali so ga že 10 tednov. Baje so ga ustrelili tovariši.

Na dopis »Iz Predvora nad Kranjem« nam piše župnik g. Fr. Lakmayer, da ga boli dolžitev, da je nemškutar in pristaš razuzdanih krvolokov Habsburžanov, ko vendar vsakdo ve, da je veren sin svojega češkega naroda. Uredništvo obžaljuje, ker ga je dopisnik mistificiral in zlorabljal.

Trgovska šola v Novem mestu je dovoljena. Letos s 1. oktobrom se otvorita pripravljani tečaj in I. razred. Podrobna pojasnila daje trgovski gremij v Novem mestu.

Sokol v Šoštanju vabi k prav obilemu obisku svojega zleta dne 7. septembra 1919 — obenem zleta Savinjskega okrožja Celjske Sokolske Župe, ker ga ni kmalu narodno tako nezanesljivega kraja v sredi naše domovine, kakor je Šoštanj s Šaleško dolino! Nemški velekapital, pri katerem visi veliko število slovenskih malih posestnikov, je vrh tega še tudi postal — čez noč bogati vir za podporo vseh boljšeševikov; ti kapitalisti - boljšeševiki, nadalje mnogobrojni po nemškutarjih nahujskani industrijski delavci nemške veletovarne ter škalskega rudokopa in končno še vedno ne mirujoča izza časa pred vojno in tekom vojne zrasla nemškutarija — le čakajo na povrnitev prejšnjih časov. Pričakujejo neko zadoščenje za dozdevno postavljeno v Jugoslaviji, ki pa ni bilo nič drugega, kakor demokratska in pravična uvrstitev teh posilj Nemcev v vrsto enakopravnih, oziroma le pravično kaznovanje za njihove prejšnje nemškutarske grehe in njihove prejšnje domišljavosti in prevzetnosti. Treba je torej, da vsi našinci enkrat jasno vidijo, da ima narodna pravica tudi moč za seboj, da se v njih utrdi vera, da zmaga pravični in značajni narodnjak, dočim gre »nemško misleči

Slovenec« to je renegat — le rakovo pot! Da torej pripomorete širšim slojem našega ljudstva do tega spoznanja — pridite bratje Sokoli iz vseh krajev naše jugoslovenske domovine!

Na sokolski zlet 7. septembra v Šoštanj vabimo zlasti tudi vrlo ženstvo, da se istega udeleži po možnosti v narodnih nošah. Po temnih dnevih boleti, ranjene narodne zavesti in razbolelega materinstva naj praznuje jugoslovanska žena v Sokolstvu in skupno z njim s polno dušo dan osvobojenja, za katero je sodelovala z mislijo, delom in ljubeznijo.

Izletniška vlaka dne 7. septembra v Šoštanj povodom proslave 10letnice Sokola v Šoštanju: odhod iz Celja ob 9. uri 30 min., odhod iz Dravograda ob 9. uri 22 min.; prihod v Šoštanj okoli 11. uri dop.; povratek na obe strani zvečer ob 8. uri. Na progi Celje - Šoštanj normalne cene, vožnja od Dravograda do Šoštanja tja in nazaj je znižana na 16 K 50 v. Natančni vozni red se še objavi.

Nova krajevna organizacija JDS se je v torek, dne 26. t. m. ustanovila v Šoštanju pod predsedstvom g. M. Schwarza. V odboru so odlični možje iz trga in okolice. Kot zaupnik v okr. organizacijo je izvoljen g. Jakob Volk. Zaupni sestanek pri Rajsterju je bil izredno zanimiv in živahen in se je sprožila mnoga dobra ideja za nadaljni razvoj organizatoričnega in kulturnega dela v okraju.

Okrajna organizacija JDS za slovenjegraški - šoštanjski okraj se je osnovala minuli torek v Šoštanju. V izvrševalni odbor stranke je odposlala gosp. Jak. Vrečka iz Slov. Gradca, v Kmečki svet pa gosp. Ivana Dvornika iz Družmirja.

Vesti o nameravanem ljudskem glasovanju v Mariboru so se izkazale za pobožne želje Nemcev in — Italijanov. Pač pa se Nemci še vedno tolažijo, da dobe brez glasovanja levi breg Mure z mestom Radgono.

***Opozarjamo na 10letnico Sokola Litijskega** ki se slavi dne 7. t. m. Spored je sledeči: 1. Zjutraj ob 6. uri tekma članov in članic; 2. ob 10. skušnje za popoldanski nastop; 3. ob 12. sprejem gostov in sprejeto iz Litije v Šmartno tam kosilo; 4. ob 14. (1/2) odhod iz Šmartna v Litijsko k sprejemu posavskih gostov; 5. ob 15. uri (3. popoldne) javna telovadba. Pri javni telovadbi nastopi nad 150 telovadčih. Po telovadbi velika ljudska veselica. Pripominjamo da bo za veselje skrbelo na veselici tudi Litijsko pevsko društvo »Lipa«.

Velika sokolska slavnost v Ptuj — 50letnica Narodne čitalnice. Za zlet Mariborske župe dne 7. septembra t. l. v Ptuj in za proslavo 50letnice čitalnice se vrše obsežne priprave. Na velikem prostoru bivšega Sremskega taborišča, se stavijo tribune, pripravlja se telovadišče, v mestnem parku se stavijo šotori. Veliko preseñenje nas čaka na Dravskem otoku. Zanimanje za slavnost je vsepovsod veliko. Spored je zelo raznovrsten. Veličasten mora biti obhod po mestu. Posebno pozornost bodo vsekakor vzbujali Sokoli na konjih in kmetski jahači iz okraja. Naši vrli fantje nastopijo na čilih konjih v narodnih nošah. Vsem jezdecem naznanjamo že danes, da se imajo zbrati na sejmišču v Ptuj dne 7. septembra t. l. ob 11. uri dopoldne. Tam se priklopijo obhodu. — Železniška zveza s Ptujem bode izvanredno ugodna. Iz Ljubljane prihaja vlak dopoldne ob 9. uri 53 minut, iz sosedne Hrvatske pride vlak zjutraj ob 8. uri in se vrača zvečer ob 11. uri. Za Maribor-Ptuj se doseže najbrže posebni vlak, ki bode prihajal v Ptuj okoli 8. ure zjutraj tako, da se pripeljejo v Ptuj ob istem času udeleženci v smeri od Čakovca, kakor v smeri od Maribora; zvečer ob 9. uri 15

minut bo vozil na vsak način posebni vlak Ptuj - Pragersko, k večernemu vlaku Ljubljana - Maribor. Bratje sestre, rojaki! Vsi na svidenje dne 7. septembra v Ptuj. — Odbor.

Zopet nov odvetnik v Mariboru. Kot sodrug k odvetniku dr. Lipoldu je pristopil dosedanji odvetnik v Gradcu dr. Matej Osenjak, bivši kaplan v Slov. Bistrici. Imenovani ima tudi doktorat bogoslovja.

Slovensko mestno gledališče v Mariboru se otvori koncem t. m. Obenem se začne tudi dramatična šola.

Nevzdržljive razmere. V Lučanah je dekan Vollmeier, hud nemškutar, ki doma s prižnice grdi našo državo ter agitira za Nemčijo. Obenem pa mu dovolijo, da hodi preko demarkacijske črte vizitirat slovenske župnije, kakršna je Sv. Duh na Ostrem vrhu. Seve porabi tudi te svoje »uradne« poti za agitacije.

Učiteljski svet za Koroško se je ustanovil dne 15. m. m. v Sinči vasi: Za začasnega načelnika je izvoljen nadučitelj Peter Močnik. Novi učiteljski svet je edino upravičen nastopiti v javnosti v imenu celokupnega koroškega učiteljstva.

Velik tabor koroških Slovencev se vrši dne 7. kimovca ob Blaškem jezeru blizu demarkacijske črte. Sodeluje mariborska vojaška godba.

Prekmurci v Beogradu. Dne 29. m. m. je prišla deputacija prekmurških Slovencev v Beograd s prošnjo, da ostanejo v slovenski civilni upravi. Deputacijo sta spremljala poslanca dr. Kukovec in Voglar k ministru Pribičeviću, ki je izjavil, da je njihova želja sama ob sebi umljiva ter se bo po možnosti vpoštevala.

General Majster Prekmurcem. General Majster je poslal iz Dobrlevasi na Koroškem g. dr. Lanjšiču, guvernerju za Prekmurje nastopno brzojavko: Iskreno hvalo Tebi in našim madjarskega jarma rešenim prekmurškim Slovincem za pozdrave z velikega zgodovinskega tabora v Belatincih. Srčno žal mi je, da se tega narodnega praznika sam nisem mogel udeležiti. Daj Bog našim vrlim osvobodnim, v Jugoslaviji z nami združenim Prekmurcem same srečne in zlate dni. S to željo jim kličem prisrčni: Bog živi! in jim pošiljam tople bratske pozdrave. Prosim Te, da to našim prekmurškim bratom in sestram sporočiš! — General Majster.

Čemu ta popustljivost? Naši rojaki na Koroškem, ki so jih nemške tolpe popolnoma oropale, še vedno niso dobili niti vinarja odškodnine. Sicer dela komisija za ugotovitev tozadevne škode ter ima pravico devati pod sekvester imetja onih državljanov, ki so se pregrešili proti slovenskemu narodu in proti jugoslovanski državi. Toda zdi se nam, da pri deželni vladi v Ljubljani z rokavicami prijemljejo Nemce. Pod sekvestrom je bilo največje posestvo obeh grofov Thurn - Valsasina, oziroma Douglas - Thurn v Pliberku, Mežiški dolini in Železni Kapli. To posestvo meri nad 15.000 ha. Vsled posredovanja drugega grofa je baje deželna vlada sekvester preklicala.

Za naše šolstvo na Primorskem je stavil posl. dr. Lovrenčič v Narodnem predstavništvu vprašanje na vlado kaj in kako misli preko mirovne konference v Parizu ukreniti, da se ohrani naše narodno šolstvo.

Za potovanje v italijansko zasedeno ozemlje zadostuje sedaj navadni potni list za inozemstvo, ki ga izdajajo županstva, vidirati pa ga morajo civilni komisarji. To pa velja le za obisk občine, ki je navedena v potnem listu kot bivališče. Kdor pa hoče obiskati še druge kraje, mora imeti propustnico ali pa posebno dovoljenje poveljništev karabinjerjev.

Književnost in umetnost.

Proslava 50letnice obstoja Narodne Čitalnice v Kamniku.

»Če v službo svojo narod tvoj pokliče te, zvesto mu služi, do konca, neomajan stoj...«

J. Stritar.

V poslednjem letu strahote, neizmerne trpljenja in tisočletnega robstva slovenskega naroda poteklo je 50 let, odkar se je ustanovila Narodna Čitalnica v Kamniku. Vkovani v težke verige ućakali smo končno narodovo vstajenje in tolikanj zaželjeno ujedinjenje v mladi Jugoslaviji. V neizkaljeni radosti in ponosnem razpoloženju, prožeti z duhom svobode, proslavimo velepomembni praznik najstarejšega narodnega društva v kamniškem okraju v dneh 6. in 7. kimavca t. l.

Odveč bi bilo podrobno oćrtati pomen in kulturno delo najodličnejše institucije kamniškega mesta, katera je polstoletja dramila in narodno preporodila dve generaciji. Naša čitalnica je bila, zavedajoč se svoje vzvišene naloge, vrsto let edino ognjišče in torišče slovenske misli in napredka ter zbirališče vseh za blagor naroda vnetih rodoljubov in rodolubkinj. Intenzivno je gojila dramatično umetnost, petje in glasbo, širila prosveto med narodom z javnimi predavanji in z vsem slojem dostopno ljudsko knjižnico. — Udeleževala se je tudi vseh večjih prireditve širom slovenske domovine, proslavljala spomine naših zaslužnih velmož s sijajno uspešnimi akademijami ter pripravljala pot iz nje se porodivšemu pevskemu društvu »Liri« in »Sokolu«. Neomajno je stala na poprišču v vseh nešteti narodnih borbah tekom petdesetletne dobe ter si z vzglednim kulturnim delom priborila prvenstvo med društvj Narodna Čitalnica je danes v ponos Kamniku in vsej zavedni okolici.

K redki proslavi 50letnega obstoja uljudno vabimo vsa bratska narodna društva. Priprave so v polnem teku, radi česar trdno pričakujemo mnogobrojnega odziva. Dobrodošla zlasti pevka in sokolska društva. Bratska društva prosimo, da se vsaj po odposlanstvu, ako ne korporativno, udeleže narodne manifestacije in prireditve dne 7. kimavca v prijaznem Kamniku.

Radi preskrbe prehrane prosimo, da nam vnjanja društva pravočasno in najkasneje do 2. kimavca opoldne javijo svoj prihod z navedbo števil udeležencev ter eventualni nastop pri slavnosti.

Sprejem vnanih društev in gostov in slovesen vhod v mesto s pozdravom raz balkona Društvenega doma se vrši ob prihodu dopoldanskega vlaka ob 9. uri. Podrobnosti sporeda za slavnostno akademijo na predvečer dne 6. kimavca v društveni dvorani in za dan 7. kimavca s prireditvijo velike narod. veselice v mestnem parku ob slikovitj Bistrici ob nastopu vnanih in domačih društev se pravočasno objavijo potom časopisja in bratskim društvom čim preje dološljejo.

»Za narod in svobodo« bodi geslo za naš krog!

Kamnik, dne 22. avgusta 1919.

Z jugoslovanskimi pozdravom

odbor Narodne Čitalnice v Kamniku.

Jugoslovanski konservatorij »Glasbene Matice« v Ljubljani, ki se ustanovi v prvih oddelkih letos v jeseni, bo nudil v svoji popolnosti mladini umetniško izobrazbo v vseh strokah glasbe in igralske umetnosti.

V svojih oddelkih bo obsegal:

1. šolo za vse glasbene instrumente: klavir, orglje, gosli, vijolo, čelo, kontrabas, flauto, oboo, klarinet, fagot, rog, trobento in pozavno v 6 do 7 letnikih.

2. šolo za glasbeno teorijo, ki obsega elementarno teorijo, harmonijo, kontrapunkt in kompozicijo z njenimi pododdelki za izobrazbo kapelnikov, opernih in koncertnih dirigentov, pevovodij in glasbenih učiteljev v 6 do 7 letnikih;

3. šolo za izobrazbo v solopetju za koncert in opero v 6 letnikih;

4. operno šolo v 3 letnikih;

5. dramatično šolo v 3 letnikih.

Konservatorij naj bo kulturno svetišče glasbene, operne in dramatične umetnosti. Osamosvoji, pospešuje in z vso skrbnostjo naj goji svojo jugoslov. glasbeno kulturo do najvišje popolnosti, ki bo mogla tekmovati s svetovnimi kulturnimi narodi.

Potreba ustanovitve jugoslovanskega konservatorija je postala nujna. Jugoslov. narod v vseh imenih v Srbih, Hrvatih in Slovencih ima veliko nadarjenost za petje in glasbo. To je dokazal pri vseh treh plemenih, odkar se je mogel kulturno razvijati. Talentov je bilo obilo povsodi, visokih šol za umetnost pa ne. Pri Slovencih se je v zadnjih desetletjih z delovanjem »Glasbene Matice« izobrazilo precejšnje število talentov do uglednih umetnikov. Temelj jim je položila »Glasbena Matica«, po dovršenih Matičnih študijah pa so izpopolnili svojo izobrazbo na konservatorijih v Pragi, na Dunaju itd.

Potrebujemo umetnikov — pianistov, vijolinistov, celistov-solistov; konservatorično izobraženih glasb. učiteljev za vse predmete po glasbenih šolah, gimnazijah, realkah, učiteljskih, licejih, meščanskih šolah; v društvih pevovodij, v gledaliških kapelnikov in korepetitorjev, za koncerte koncertnih dirigentov itd. Resno delujoči konservatorij bo mogel lastne nadarjene državljane izobraziti in podati svojemu narodu.

Gojitev in izobraževanje orkestralne glasbe je za obstoj in delovanje vseh opernih, gledaliških in vojaških orkestrov v celi Jugoslaviji absolutno potrebna, da ne bomo vedno navezani na import tujih državljanov. Tudi naši talenti naj se posvetijo karijeri orkestrskega glasbenika. Brez te izobrazbe ne bo mogla procvitati ne gledališka, ne simfoniška umetnost v Jugoslaviji.

Prav ista potreba se kaže glede opere. Ustanovitev operne šole je nujno potrebna. »Glasbena Matica« je v tej stroki dosegla že mnogo uspehov (Betetto, Križaj, Rijavec, Polakova, Thalerjeva, Lovšetova, Devova), še več pa bo dosegla, če se omogoči ustanovitev popolne operne šole, združene s konservatorijem. Vsa operna gledališča v Jugoslaviji so v glavnem navezana na domače operne moči.

Enako nujna, če ne še večjega pomena pa je ustanovitev dramatične šole. V celi državi ni niti ene sistematično urejene. Vse igralske moči so se izobrazovale le autodidaktično po poti realne prakse na gledaliških in v potujočih družbah. Ta način izobrazbe pa je težak in nesiguren ter često uničuje eksistence. Brez lastnega konservatorija bi naši veliki talenti ostajali le podrejeni.

Ze iz teh kratkih opazk je potreba ustanovitve konservatorija razvidna, utemeljena in nujna.

M. Hubad.

Zadnje vesti.

Mirovna pogodba Avstriji je bila izročena dne 2. t. m. Za končnoveljavno odločitev se je Avstriji dovolil rok do srede septembra. S tem dolgim rokom baje hoče vrhovni svet nuditi Avstrijem in Jugoslovanom možnost, da se sporazumejo glede novo določenih mej pri Radgoni.

Nemško - avstrijske zavarovalnice v Sloveniji je postavila naša osrednja vlada pod sekvester.

Naši vojni vjetniki v Italiji bodo v najkrajšem času izpušteni domov. Transporti se pospešijo tako, da bodo v drugi polovici t. m. popolnoma končani.

Celo Prekmurje v slovenski upravi. Naše notranje ministrstvo je sporočilo deželni vladi, da se podredi celo zasedeno ozemlje našemu civilnemu komisarju, kateremu se naj dodeli potrebno uradništvo in uslužbenstvo.

Splošna stavka južnih železničarjev je izbruhnila v Nemški Avstriji. Pridružili so se jim tudi dunajski železničarji vzhodne železnice. Dunajsko prebivalstvo je v skrbeh za dovoz živil.

Novo boljševiško zaroto so razkrili v Osjeku. Zarotniki so bili v zvezi z bivšo Kunovo vlado ter so dobivali ogromno denarja iz Madžarske. S tem v zvezi je tudi aretacija žene in hčere Step. Radića v Zagrebu.

Umrli je v Novem mestu odvetnik dr. Vladimir Žitek, odličen rodoljub.

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol leta 6 K.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Inserati po dogovoru.

Uredništvo in upravnništvo:
Sodna ulica št. 6, pritličje desno.
Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica . K 15,000.000.—

Rezervni fondi . . . K 4,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in oblagacij.

Nakazila in kreditna pisma.
Borzna naročila.

➡ Promese ➡
k vsakemu žrebanju.

➡ Posojila ➡
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica
avstrijske državne
loterije.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga s neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Špecialno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Hilšerjeva ulica 7

Izvršuje strokovno:

naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvišitev vse načrte stavbeno-inženirske stroke. — Tehnična mnenje. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

J. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica 3.

Drogerija!

Fotomanufaktura!

Primešaj „Mastin“ krmi.

Ce živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajca, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška Mastin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa se primeša dvakrat na teden. Prašek Mastin je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat polzkusijo, ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja sme Mastin prodajati vsak trgovec in konzumna društva. Ako se pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem naj se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici Mastina, to je

lekarnar Trnkoczy v Ljubljani

zavojev (paketov) Mastina za 17.50 K poštne prosto na dom. Od tam se pošlje Mastin s prvo pošto na vse kraje sveta.

Izvrstne poljedelske stroje

in

vsakovrstno železnino

priporoča tvrdka

Franc Stupica
Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 1.

Lepa bogata zaloga posebno krasnih briljantov

po primernih cenah za vsako darilo, kakor za **birmance, neveste, krste, godove itd., velika izbira.**

Naznanja slav. občinstvu, da se ceniki letos ne razpošiljajo, ker ni blaga po vzorcih.

Vljudno vabi in se priporoča

Tvrdka F. Čuden

Prešernova ulica 1 v Ljubljani.

Vzajemna zavarovalna banka

„Slavija“

prva vseslovenska banka te vrste zavaruje proti **požaru, olomski tatvini in na življenje.**

Banka „Slavija“ ima čez sto milijonov lastnega premoženja, čez 15 milijonov letne premije; v požarnem oddelku ji je zaupanih čez 2¼ milijarde zavarovanih vrednosti.

Generalni zastop banke „Slavije“
v Ljubljani.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

**V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.**

Delniška glavnica: K 30,000.000.

Jadranska banka Podružnica Ljubljana.

Rezerve: okrog . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. —

Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov:

JADRANSKA.

Telefon št. 257.